

Pædagogisk læreplan for Villa Valby 2024

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Kære læser af Villa Valbys pædagogiske læreplan

Læreplanen er et pædagogisk værktøj til udvikling af pædagogikken i institutionen. I vil derfor møde fagudtryk undervejs. Selve læreplanen skal ses som en proces og ikke et færdigt produkt. Vi bruger læreplanen til at dygtiggøre os og til at udvikle pædagogikken. Først kommer der en beskrivelse af det lovmæssige grundlag for læreplanen. Dernæst kommer en beskrivelse af Villa Valbys måde at arbejde ud fra grundlaget. -Hvilke tanker har vi gjort os.

Endelig kommer de enkelte læreplanstemaer. Her vil, der for nogle af temaerne være et "nedslag", som beskriver den pædagogiske praksis. For andre temaer vil det være en beskrivelse af hverdagspædagogikken og de refleksioner vi gør os om det.

Evalueringer vil forekomme løbende, så læreplanen vil hele tiden være under forandring og udvikling. Vi anvender SMTTE og praksisfortællinger til at evaluere, så det vil være de modeller der ligger som "nedslag". Samme evaluering kan forekomme under flere læreplanstemaer.

Vi er i særlig grad bevidste om at arbejde inkluderende, så vi medtænker alle børn i alt hvad vi laver, ud fra de meget forskellige forudsætninger børnene måtte have. (Jf. vores beskrivelse under punktet, hvem er vi?)

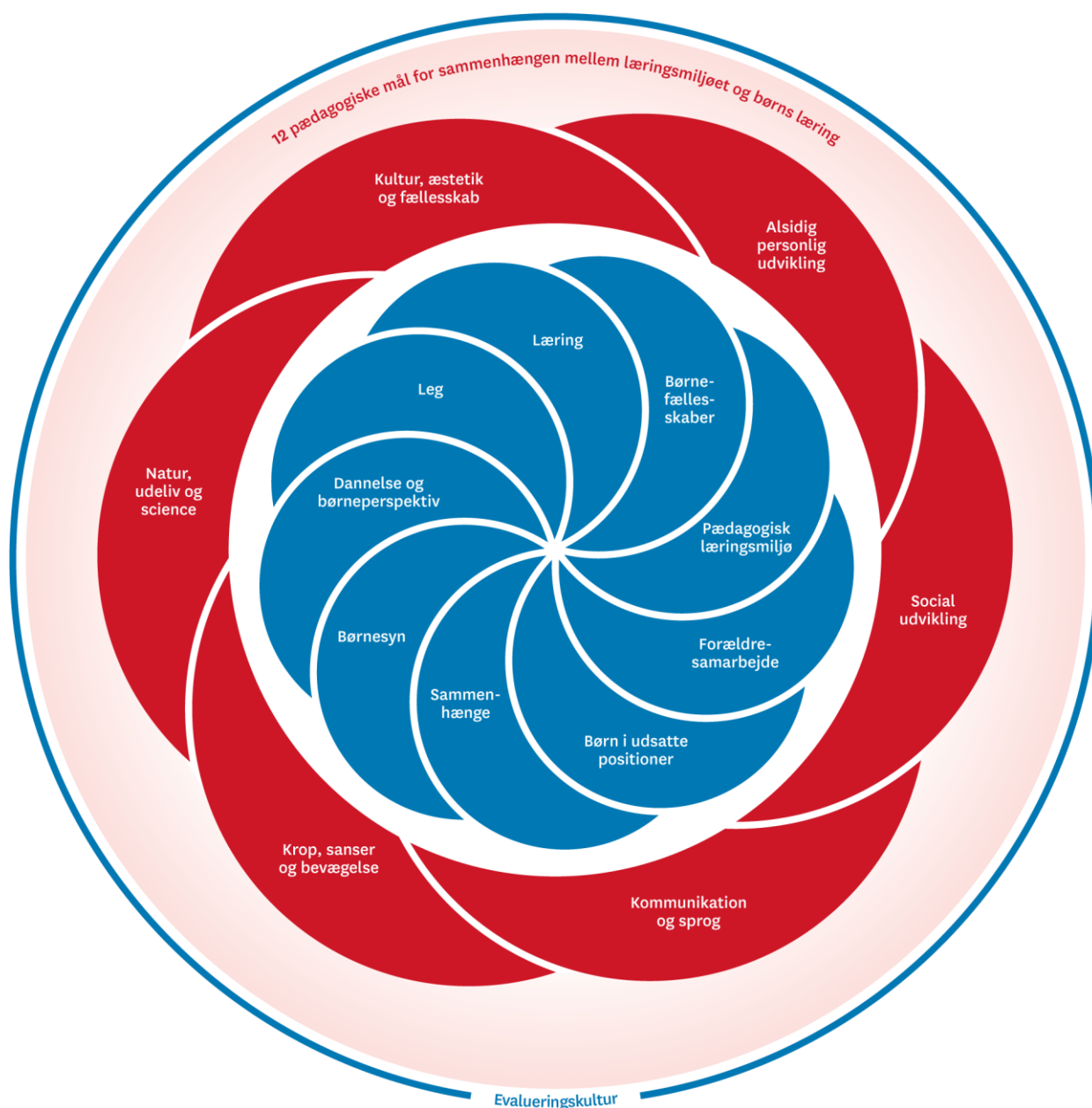
I 2022 og 2023 blev der lavet en KIDS vurdering, som er et stort materiale udviklet til at screene det pædagogiske arbejde i daginstitutioner. Det skete som led i kommunens udannelse af de pædagogiske ledere for at højne kvaliteten af det pædagogiske arbejde i alle daginstitutioner. KIDS vurderingen blev foretaget af pædagogisk konsulent, klyngeleder, pædagogisk leder og repræsentanter fra personalet. I forlængelse af vurderingen har vi arbejdet med en kompetencepakke, som handler om børns leg og eksperimenterende virksomheder. Det undervisningsmateriale der knytter sig til kompetencepakken, har vi arbejdet med på vores personalemøder i efteråret 2022 og det fortsatte hele 2023.

Vores primære måde at evaluere vores arbejde på har været at arbejde med praksisfortællinger (Se mere herom under afsnittet evaluering). I forløbet med kompetencepakken, har det erstattet praksisfortællingerne, da vi har arbejdet på en anden måde med udviklingen af vores praksis. I vil derfor møde færre "nedslag", som beskriver vores praksis her i læreplanen. Til gengæld vil I, i hverdagen, møde en både struktureret og ustruktureret "legepraksis", som ikke så let lader sig indfange og beskrive, men som gerne skulle vise sig i inkluderende børnefællesskaber med leg som omdrejningspunktet. Der arbejdes med planlagte legegrupper for nogle børn i en periode og der er stor fokus på den voksnes deltagelse i legen. - senest arbejder vi systematisk med at se på alle børns (lege) relationer til andre børn og til de voksne. Herudover ser vi også på kvaliteten af den leg der leges.

Teksten skrevet i kursiv er det som Villa Valby har føjet til læreplanen.

Københavns kommune har valgt ikke længere at have pejlemærker. Vi har valgt at beholde pejlemærkerne som en skabelon for beskrivelsen af vores arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Villa Valby er en lille institution med plads til 12 vuggestuebørn hos Spirerne, 40 børnehavebørn fordelt på de 2 stuer Radiserne og Ærterne samt 8 børn i basisgruppen hos Tomaterne.

Vores alrum danner rammen om mange fællesaktiviteter både i hverdagen og ved særlige lejligheder.

Stuerne ligger i en vinkel – alle med direkte udgang til, vores fælles legepladsen, som byder på frugttræer og buske, skrænter og gemmesteder, legeredskaber, cykelbane rundt om øen og under broen; sandkasser, gynger og regnorme-huller. Desuden har vi adgang til en fodboldbane.

Hvorfor stueopdeling?

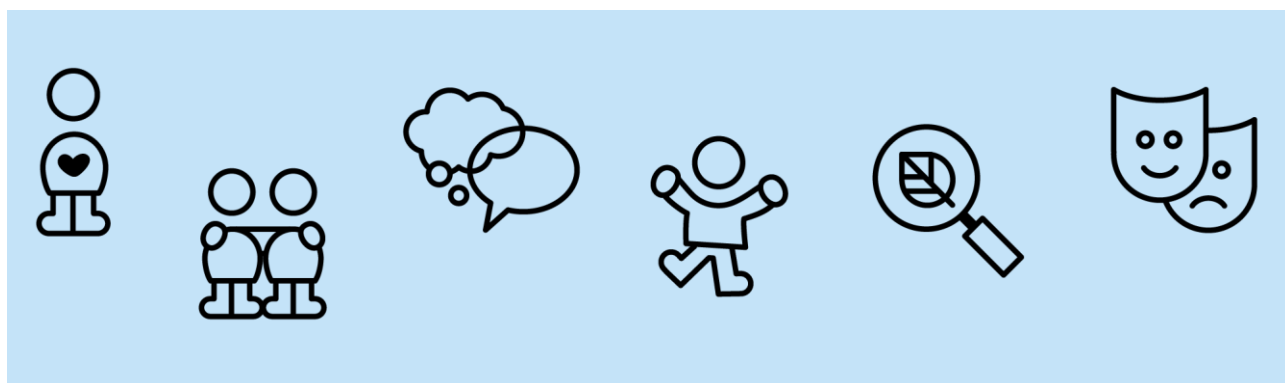
Alle børn har brug for en tryk base. Her er der genkendelighed og mulighed for en tæt relation til kammerater og voksne. Det giver også mulighed for et tæt forældresamarbejde.

I løbet af dagen deles børnene på stuen desuden op i mindre grupper. Både under leg, planlagte aktiviteter og hverdagsrutiner. F.eks. spiser vi i små grupper. Det giver god mulighed for at gøre måltidet hyggeligt og der bliver plads til at alle kan blive hørt. Her snakker vi om; hvad har vi lavet sammen og hvad fik I at spise derhjemme i går? - Hvordan går det med lillebror? Osv.

Børnene mødes i mindre grupper på tværs af huset. F.eks. når de mødes i sproggrupper, fodboldhold, legegrupper, skolegruppe osv.

I Villa Valby lægger vi vægt på at fungere som en samlet institution. Relationerne er i centrum og alle børn og voksne kender hinanden.

Vi mødes i det store fællesskab igennem planlagte projekter og traditioner hen over året. F.eks. mødes hele huset hver fredag til fælles sangsamling. Hen over året har vi tradition for flere forskellige temauger, fester og forældrearrangementer.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Barnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske lærerplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske lærerplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Villa Valby er det vigtigt for os at værne om et legende og sjovt børneliv, der leves i nuet. Det er et grundvilkår, at børn oplever mening og glæde, for at de kan udvikle sig. Børn bliver stærke og robuste personer, der rustes til fremtiden, når de imødekommes.

Vi vil i samarbejde med forældrene skabe et inspirerende og trygt miljø, som grobund for børns trivsel, udvikling, læring og dannelse.

- **Børnesyn:**

Alle børn er betydningsfulde og er en vigtig del af gruppen. Alle børn gør det bedste de kan.

- **Dannelse og børneperspektiv:**

Vi værdsætter, følger, understøtter og tager udgangspunkt i børns egne interesser og idéer.

Vi inddrager, værdsætter og tager hensyn til børns forskellighed og kompetencer.

Vi understøtter og bidrager til børns selvværd og selvtillid

Vi skaber tryghed og tillid

Vi bruger så meget tid som muligt i samværet med børnene.

Vi understøtter og bidrager til børns munterhed og glæde.

Vi tilbyder og igangsætter aktiviteter og ture, der giver mulighed for alsidige erfaringer, oplevelser, udfoldelsesmuligheder og udfordringer.

▪ **Leg:**

Legen skaber mulighed for de æstetiske læreprocesser, der er en forudsætning for barnets generelle udvikling

Vi skaber rammerne for børns frie leg - på legens egne præmisser.

Vi skaber læringsmiljøer som understøtter børns leg.

Leg og læring foregår i tæt relation til og med voksne.

▪ **Læring:**

Vi vækker børns nysgerrighed og lyst til at undersøge, udforske og tilegne sig kundskaber i og udenfor institutionen.

Vi bidrager til ethvert barns udfoldelse af egne muligheder.

Leg og læring skal foregå i tæt relation til og med voksne.

▪ **Børnefællesskaber:**

Vi skaber mulighed for alle børns deltagelse i små og store fællesskaber.

Vi opbygger nære relationer og fremstår som troværdige voksne.

Vi har tidligere arbejdet med at få passet på hinandens lege og det er nu en integreret del, af vores praksis. Det ses både i de fællesskaber der opstår omkring lege og at der ikke per automatik skal ryddes op ved alle overgange.

▪ **Pointer fra evaluering:**

- *“Afslutning på leg er ikke længere lig med at vi skal rydde op”*
- *“Børnene har mulighed for medbestemmelse i afslutningen og børnene er blevet opmærksomme på at det er en mulighed at legen bliver gemt.”*
- *“Børnene har fået forståelse for de andres leg. At den er betydningsfuld”*

Praksisfortælling som indeholder elementer fra det fælles pædagogiske grundlag:

Praksisfortælling 30/8 2022 – Leg på stuen

Det er en fredag morgen og klokken er 7.30 En voksen fra stuen kommer samtidig med et barn fra stuen. Da mor til barnet er gået, hjælper barnet den voksne med at åbne stuen. Så blev det næste barn afleveret af sin mor. Den voksne spørger de to børn om, hvad de har lyst til at lave. Det ene barn siger bane og den voksne spørger om det er bilbanen. Nej, dyrebane svarer barnet. Den voksne bygger en bane med de to børn i Dublo og det ene barn henter kurven med dyrene på række. To superhelte bliver hentet, de skal passe dyrene. Det ene barn siger, at dyrene skal have mad og vand. Den voksne foreslår at de laver en ø med træer. På badeværelset henter de tomme toiletruller og laver træer med silkepapir som krone. Så maler de en æske blå, så det forestiller vand.

Legen har nu været i gang i næsten en time. Den voksne sidder ved siden af og er stadig med i legen. Flere børn er kommet til og den voksne må hjælpe dem med at få sagt farvel til deres forældre. Der er et barn der har svært ved at få sagt farvel til sin far. Den voksne forslår at barnet kan være med i legen. Den voksne siger at der mangler en krokodille i legen og om ikke hun vil gå ind på den anden stue og hente en.

Barnet henter krokodillen sammen med sin far. Herefter går far og barnet er nu med i legen. Krokodillen spiser de andre dyr på banen. Legen fortsætter indtil samling kl. 9.30, med stadig flere børn.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi søger at tilrettelægge vores rutiner og temaer på en måde, så det skaber mulighed for at alle børn kan deltage ud fra egne forudsætninger. De voksne skaber rammerne og børnene har indflydelse på hvordan de deltager.

Vi er mange, som hver dag skal kunne fungere sammen, derfor er det vigtig at lære børnene at vente, at lytte, at give sin mening til kende og at ytre sig også i en lidt større forsamling. Desuden hører det til en vigtig læring om venskaber, ansvar og demokratiske processer at kunne vælge til og fra og at komme med forslag både til aktiviteter og leg og dermed udøve sin indflydelse og medbestemmelse (jeg er en vigtig person for gruppen!).

Vi arbejder med social tænkning (gruppens plan) og har dermed fokus på børn i udsatte positioner.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Mål for pejlemærket forældrepartnerskab:

Målet for forældrepartnerskab er at skabe en atmosfære, hvor alle føler sig velkomne. Vi stræber efter at opbygge et tillidsforhold forældre og personale imellem, hvor vi mødes i øjenhøjde, med respekt for hinandens forskelligheder, fx holdninger og kultur.; og hvor der er plads til at samarbejde om barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi betragter et godt samarbejde mellem hjemmet og institutionen som et grundlag for alle børns trivsel, udvikling, læring og dannelse

Personalet bestræber sig endvidere på at berette om dagligdagens små og store oplevelse.

Vi lægger vægt på, at alle medarbejdere kender alle børn, og deres personlighed, rigtig godt. Selvom forældre ikke kender alle voksne i huset, så gør børnene.

Vi ved, at forældrene er de vigtigste personer i børnenes liv, og at de er dem, der kender børnene bedst. Derfor har vi brug for, at vi deler vigtige glæder og bekymringer.

Det er vigtigt:

- At vi i hverdagen fortæller hinanden om både stort og småt af betydning for barnet
- At forældrene ved at de altid er velkommen til at aftale en samtale med os, også bare af almen interesse.
- At vi tager initiativ til en samtale hvis vi mener der er behov for det.
- At forældrene bakker op om arrangementer i institutionen

Samarbejde handler om fælles ansvar - nemlig at sikre, at barnet trives og har det godt. Vi vejleder individuelt og komme med forskellige forslag til relevante aktiviteter børn/forældre. Vi udlåner f.eks. gerne bøger fra vores eget bibliotek. Opfordrer forældrene til at understøtte de aktiviteter der er i institutionen f.eks. måneds sang. Vi vender tilbage, til forældrene, så de hele tiden ved at vi er sammen om deres børns udvikling og trivsel.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi søger at tilrettelægge vores rutiner og temaer på en måde, så det skaber mulighed for alle børn at deltage ud fra egne forudsætninger.

Vi søger at sikre at alle børn er med i et børnefællesskab. Det betyder at vi forbereder børnene på hvad der skal ske. – Nogle børn får en særlig rolle, eller forberedes særligt, for at give alle så gode forudsætninger som muligt for deltagelse.

Vi arbejder ofte i mindre grupper, også på tværs af stuerne, Det skaber mulighed for at tilrettelægge læringsmiljøer som støtter børn i udsatte positioner.

De voksne skaber rammerne og børnene har indflydelse på hvordan de deltager.

Vi arbejder med social tænkning (gruppens plan) og har dermed fokus på børn i udsatte positioner.

To praksisfortællinger:

Vi sidder i det lille rum og spiser vores mad. Vi sidder en voksen og fire børn. Mens børnene spiser, læser jeg op fra bogen den sultne larve og bruger rekvisitter fra sprogkufferten. Det er noget alle børnene kan li og ofte efterspørger. Især et barn vil kun høre den bog. Han er meget opmærksom mens jeg læser. Han tager imod de ting jeg rækker ham og lægger dem på bordet, når jeg beder ham om det. Han leger også at larven spiser og smager selv på tingene. Til sidst så leger vi med sommerfuglen. Vi putter den på hovedet, på skulderen osv. Børnene griner og synes det er sjovt. Det leger vi i ca. 5 min. Der er et barn der stadig spiser, men de andre er færdige. Vi har to kasser med dukketej som børnene kan lege med inde i rummet. Der er dukker til alle. Et barn tager en dukke uden tøj på og går i gang med at lege. Et andet barn sætter sig på dukkesengen og begynder at lege. Det barn der kun vil høre larvebogen, står midt på gulvet og er ikke gået i gang med at lege. Jeg begynder at rydde op på bordet og bærer maden ud af rummet. - Så hører jeg at der er to der græder. Jeg kommer ind og trøster de to børn der græder. De fortæller at det barn der ikke var i gang med at lege, har skubbet til det ene barn og taget dukken fra det andet. Det barn der har skubbet og taget dukken, står nu et hjørne bag nogle madrasser og gemmer sig med dukken i hånden. Da børnene er faldet til ro, spørger jeg det ene barn om han vil have en anden dukke, som han så kan bytte med ham der nu har dukken. Det går barnet med på og prøver at bytte men bliver afvist. I mellemtiden er dukken fra før blevet smidt på gulvet og jeg samler den op og giver til det barn der oprindeligt havde den.

Børneperspektiv:

Tryghed/utryghed

Mulighed for deltagelse

Bliver set, hørt og forstået

De voksne passer på mig

Hvad skal jeg nu?

Struktur:

Lille gruppe

Afgrænset rum

Tydighed om hvad man kan lave

Voksenstyret

Genkendelighed: spise, bog, leg, gøre klar til sove

Læreplan:

Leg

Sprog

Selvhjulpenhed

Selvforvaltning

Medbestemmelse

Fælles opmærksomhed

Turtagning

Processer:

-Barn- Barn

-Barn- voksen

Praksisfortælling.

Vi er på legepladsen og det er lidt før "rundkreds". A, D og G leger ved rutchebanen. Legen har været i gang forholdsvis længe uden konflikter de tre imellem.

A kommer grædende hen til den voksne. Han fortæller at G har taget den blå isvaffel og at han ikke vil give den tilbage.

Den voksne spørger om de sammen skal gå hen til G og spørge om G vil give den blå isvaffel tilbage. A nikker – stadig grædende.

G står på reposen over rutchebanen. Da han ser A og den voksne begynder han at gå længere væk.

Den voksne og A bliver stående og den voksne hæver stemmen for at "nå" hen til G. Hun siger: "G, A havde den blå isvaffel og han vil rigtig gerne have den tilbage"

"A driller også mig", siger G. Den voksne prøver at komme tættere på G, men han går længere væk.

Samtidig står den grædende A, stadig med den voksne i hånden og bliver ved med at gentage, at det var ham der havde isvaflen.

Ved foden af rutchebanen ligger Gs grønne solbriller i sandet. Den voksne samler den op. (G holder nøje øje med den voksne)

Den voksne siger: "Ved du hvad, hvis du har isvaflen, så kan A låne dine solbriller. Bagefter kan I bytte". G bryder grædende sammen og siger at den voksne snyder.

Den voksne kan nu nærme sig G. Hun tager ham i hånden og spørger om de sammen skal spørge A om at bytte. A vil gerne bytte og G stopper straks med at græde.

De voksnes læring: Det er svært at være i to roller. – konfliktløser og omsorgsgiver. Den voksne har brug for hjælp fra en kollega. Det kan virke voldsomt og anklagende for barnet (G), at den voksne står med en grædende kammerat i hånden.

Barnets læring: Han havde ikke mulighed for selv at have indflydelse på konfliktløsningen. Han havde ingen mulighed for at gengive sin oplevelse af situationen.

Fremadrettet: Den voksne skal bede kollega om hjælp. Vi skal gøre børnene til medspillere i løsningen af egne konflikter.

Sammenhæng til børnehaveklassen

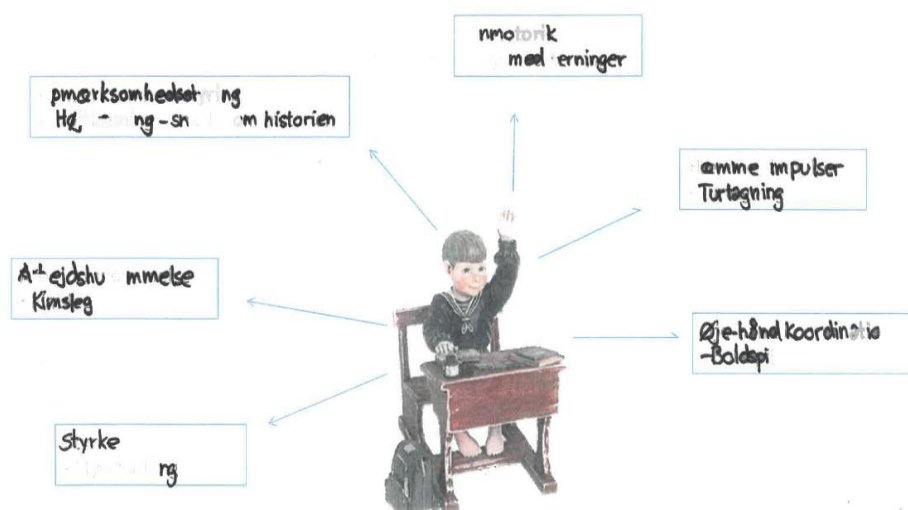
”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi er med i ”Stærkt Samarbejde” med Bavnehøj skole, som er vores distrikts skole. I foråret kommer næste års kommende skolebørn på besøg på skolen. Efter sommeren starter vores storebørnsgruppe. Gruppen er sammensat på tværs af stuerne og har faste voksne tilknyttet. Vi starter med at være sammen hver dag i en hel uge, for at lære hinanden at kende og indarbejde rutiner.

Gruppen mødes en gang om ugen og laver forskellig tilrettelagte aktiviteter ud fra valgte fokusområder. Forældre bliver inddraget i fokusområderne og deres betydning i forhold til deres barns skoleparathed. Forældre får også en plan for de aktiviteter der kommer til at foregå helt frem til, børnene skal videre.

Skolen arrangerer en dag i oktober måned, hvor storegruppen er på skolen en eftermiddag og hvor forældre kan hente børnene på skolen og få en snak med en børnehaveklasseleder.

I foråret kommer KKFOen på besøg i børnehaven.

Som en vigtig skoleforberedende aktivitet i gruppen af kommende skolebørn er arbejdet med social tænkning, herunder gruppens plan.

Mål for pejlemærket sammenhæng også i overgang:

At alle overgange er tydelige for både børn og forældre.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske lærerplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske lærerplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I gennem vores arbejde som certificeret sanginstitution, samarbejder vi med nabo institutioner og med biblioteket. Vi laver sangsamlinger hvor vi inviterer børn og voksne fra andre institutioner til at være en aktiv del af. Det lokale bibliotek kommer på besøg i institutionen og taler med vores forældre om betydningen af at læse, sammen med børnene.

Vi bruger både vores lokale biograf og lokale teater.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Med udgangspunkt i ovenstående pædagogiske værdier ønsker vi at skabe et børnemiljø, hvor der er plads til og spor af aktiviteter og leg.

I det daglige prøver vi så vidt muligt at inddrage alle rum også fritidshjemmets (naboen) for at give plads og albuerum.

Vi har indrettet legepladsen, til at være fuld af udfordringer og gemmesteder. Den er beplantet med buske, diverse afgrøder og træer. Der er bakker og skrænter, et legehús, gynger og sandkasser og et udendørs værksted.

I vores daglige arbejde prioriterer vi at styrke børnenes sociale kompetencer. Det er vigtigt for os, at omgangsformen og atmosfæren i hele huset er præget af nærvær, fællesskab, venskaber og dialog uanset, hvad vi foretager os sammen.

Vores fysiske indretning bærer præg af, at vi vægter det at have et indbydende hus. Vi tror at børn får lyst til at opholde sig i lyse og venlige rum og vi passer på vores ting. Vi arbejder systematisk med at etablere attraktive og stimulerende læringsmiljøer, som ændrer sig i takt med hvad der er børnenes behov og interesser.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- *Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling*
- *Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag*
- *Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.*

- *Barnets alsidige personlige udvikling og Sociale kompetencer (Beskrives under et) Barnets selvværd, det at være kendt og værdsat i en gruppe (indgå i et fællesskab), at blive støttet i at indgå venskaber, når*

behovet opstår at blive set og hørt som, den man er, og at blive taget alvorligt er alt sammen grundlaget for udvikling.

- *Legen er vigtig. I en leg med andre skal de fx både kunne lytte, indgå i en gruppe, være med til at udvikle/holde legen i gang, kunne mægle, håndtere et nej, kunne forsvare/argumentere for deres ideer, leve sig ind i andres ideer osv. Derudover skal børnene præsenteres for oplevelser, muligheder og begreber (verden er stor og farverig), som kan være med til at give dem selvtillid ny viden og erfaringer.*

Vi er mange, som hver dag skal kunne fungere sammen, derfor er det vigtigt at lære børnene at vente, at lytte, at give sin mening til kende og at ytre sig også i en lidt større forsamling. Desuden hører det til en vigtig læring om venskaber, ansvar og demokratiske processer at kunne vælge til og fra og at komme med forslag både til aktiviteter og leg og dermed udøve sin indflydelse og medbestemmelse (jeg er en vigtig person for gruppen!).

Dig, mig og os 2023 (SMTTE)

Sammenhæng:

Dig, mig og os er et tilbagevendende tema, som foregår hvert år i september. Temaet har fokus på børnene, deres venner, deres familier og deres nærmeste omgivelser. Temaet foregår i september da det ofte er der, der er startet mange nye børn. I år vil temaet særligt have fokus på familien og det område vi bor i.

Mål:

Alle børn får et større kendskab til sig selv, deres familie og levemåde

Tiltag:

Hver fredag er der fælles samling med fokus på krop, sanser og hvem er jeg sange.

Alle børn skal lave et selvportræt, hvor der er fokus på egne kendetegn

I hele september måned vil der være fokus på aktiviteter der fremmer relationer, selvforståelse og personlig udvikling.

Den kommende storegruppe laver huse til udstillingen

Tomatstuen laver træer til udstillingen

Der vil være rytmik hver torsdag med mellem og mindste gruppen

Tegn:

Vi ser børn der engagerer sig i emnet, f.eks. ved at være deltagende i udarbejdelsen af selvportrættet

Vi hører børnene stille relevante spørgsmål til emnet.

Vi hører børnene tale om, hvem de bor med og hvor de bor

Evaluering:

Teamet er gået godt og alle børn lykkedes med at lave et selvportræt, som nu er udstillet i alrummet. Til ferniseringen, der afsluttede temaet, oplevede vi glade børn, der var spændte og stolte over afsløringen af deres eget portræt, huse og træer.

Vi oplevede også at børnene var optagede af det teaterstykke, som styregruppen lavede som opstart på projektet. Generelt har vi oplevet børn der med begejstring har talt om deres portræt, om sig selv og deres præferencer.

I børnehavegrupperne er der lavet børneinterview, som bliver læst med stor begejstring sammen med deres voksne rundt omkring i huset. Der er arbejdet med "min familie" og brugt udklædningsdukke, så børnene selv har kunnet sammensætte deres familie og fortælle om hvem de er i deres familie.

Hver torsdag har der været rytmik for de mindste, med fokus på kroppen. Der har været stor deltagelse fra børnene.

Vi oplever at målet er nået. Alle børn har selvfølgelig ikke opnået viden om både sig selv, deres familie og levemåde, men alle børn har været deltagende i processen og alle børn har fået et udbytte af deltagelse i det fælles i form af større kendskab sig selv.

Dig, mig og os er et tema der samler os og udstillingen i alrummet er en konstant påmindelse om det fællesskab, der er bidraget til. Målet er et bredt mål da det skal favne bredt i hele huset. Under evalueringen blev det tydeligt at selv om der bliver arbejdet vidt forskelligt, alt efter børnegruppen, så er målet fælles.

De voksne skal huske at man ikke nødvendigvis når alt det der er ideer om, men at man laver det der giver mening for netop den børnegruppe man har.

Overordnet set oplever vi, at temaet har været sjovt, lærerigt og skaber et fællesskab i huset. Børnene har været deltagende og engagementet har været stort.

Tirsdag morgen i alrummet. (praksisbeskrivelse)

Jeg sidder og læser bog med A, da 'katten O' begynder at cirkle omkring os.

Jeg henleder A.'s opmærksomhed på hende og spørger, om vi skal fodre katten. A. er med på den, og vi prøver at lokke katten til os. Kort efter er M. blevet til hunden 'Cospar'.

Jeg leger apert med hunden og går tur med den – katten følger efter og de inspirerer hinanden bl.a. med at klatre op, blive klappet og nusset og grave efter kødben. Jeg formidler lidt ind i mellem ved at sætte ord på, hvad der sker, og fx da katten lægger et kødben ved siden af mig, fortæller jeg det til hunden, så den kan spise det.

Hunden kommer hen til mig med en splint i poten – og lidt efter kommer katten med det samme problem. Så sker der noget med hundens pote – måske er den brækket, siger A. I det samme kommer I og siger: "Er du nu kat igen, O?". Jeg spørger I, om hun vil være dyrlæge og kigge på hundens pote. Det vil hun gerne. Samtidig kommer I ind ad døren, og jeg må forlade legen for at tage imod ham på stuen. Jeg spørger I, om hun vil passe min hund og min kat. Det vil hun gerne, og jeg tjekker med A, at han vil blive og lege. Jeg forlader legen, og da A kommer ned på stuen lidt senere, fortæller han – da jeg spørger – at I forbandt poten og var en god hunde og katte passer.

Børneperspektiv:

Tryghed/utryghed

Mulighed for deltagelse

Bliver set, hørt og forstået

De voksne passer på mig

Hvad skal jeg nu?

Struktur:

Lille gruppe

Afgrænset rum

Tydighed om hvad man kan lave

Voksenstyret i starten

Læreplan:

Leg

Sprog

Selvhjulpenhed

Selvforvaltning

Medbestemmelse

Fælles opmærksomhed

Turtagning

Processer:

-Barn- Barn

-Barn- voksen

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Barnets alsidige personlige udvikling og Sociale kompetencer (Beskrives under et) Barnets selvværd, det at være kendt og værdsat i en gruppe (indgå i et fællesskab), at blive støttet i at indgå venskaber, når behovet opstår at blive set og hørt som, den man er, og at blive taget alvorligt er alt sammen grundlaget for udvikling.

Legen er vigtig. I en leg med andre skal de fx både kunne lytte, indgå i en gruppe, være med til at udvikle/holde legen i gang, kunne mægle, håndtere et nej, kunne forsvare/argumentere for deres ideer, leve sig ind i andres ideer osv. Derudover skal børnene præsenteres for oplevelser, muligheder og begreber (verden er stor og farverig), som kan være med til at give dem selvtillid ny viden og erfaringer.

Vi er mange, som hver dag skal kunne fungere sammen, derfor er det vigtigt at lære børnene at vente, at lytte, at give sin mening til kende og at ytre sig også i en lidt større forsamling. Desuden hører det til en vigtig læring om venskaber, ansvar og demokratiske processer at kunne vælge til og fra og at komme med forslag både til aktiviteter og leg og dermed udøve sin indflydelse og medbestemmelse (jeg er en vigtig person for gruppen!).

Mål for pejlemærket sociale relationer.

At alle børn indgår i fællesskaber og at de har mulighed for at udvikle sig i et tæt samspil med voksne

Praksisfortælling- Børnenes spor.

På stuen har vi et stort lærred.

Dag 1: Ca. en gang årligt bliver billedet malet over og der er nogle børn der maler et nyt billede. Denne gang havde jeg samlet 4 børn fra storegruppen og 2 børn fra mellemgruppen. Et barn (S) fik den ide at det skulle være Irlands bjerge der skulle males. Jeg tegnede på et stykke papir det børnene sagde der skulle være på billedet. Korrigerede efterhånden som de fortalte. (S) siger at nogle af bjergene skal være så høje at der er sne på. Jeg siger, at så rækker de jo helt op til skyerne. Nogle børn siger, at der også skal være skyer,

Jeg spørger: "Hvad skal der være foran bjergene"? (H) siger en dinosaurslette. Et andet barn (J) siger at der også skal være en vulkan. (I årets bog, er der et billede af slette, bjerge og vulkaner). (J) siger at der også skal være en sø med vand. Da søen er tegnet, spørger jeg om der skal være noget siv ved søen? – Ja siger børnene. Hvad mere spørger jeg? Noget græs dinoerne kan spise, siger et barn, jah siger et andet og nogle træer.

Jeg tegner motivet op på lærredet med blyant, som aftalt med børnene. (S) får først maling. Han får grå, hvid og en lille klat sort. Husk en ren pensel til den hvide sne. Jeg forklarer hvordan han kan lave de forskellige nuancer. (S) går i gang.

(YU og FI) får blå maling til at male himmel. De går i gang. (H) får guldmaling til den okkerfarvede slette. Han går også i gang. (J) får blå til en sø. Bliver hurtigt færdigt og går i gang med den grønne slette. (J) laver med få anvisninger en vulkan og en gul sol. (F) siger, der skal også være en måne. Jeg når at tegne en før al himmel er malet blå og han maler den gul. Flere børn er i gang med større stykker med deres egne farver. De må flere gange bytte pladser for at kunne komme til. Det skete uden min indblanding. Jeg markerer nogle stammer i hjørnet og (J) maler træer. (H) spilder lidt guld i det grønne og bliver ked af det. Jeg siger: "Pyt, smør det ud med en finger, så ligner det krat". Det gjorde han og var tilfreds med det. – Snart er vi færdige.

I løbet af **processen**, nåede alle børn at bidrage med forslag og at male egen ide. Vi talte om, at vi blev nødt til at blande lidt gråt i det hvide til skyerne, ellers ville der ikke være forskel på sne og skyer.

Dag 2: Dagen efter printer, klipper og laminerer jeg nogle dinoer, som sættes på med "elefantsnot" og på den måde kan flyttes rundt på billedet.

Børnenes læring: At samarbejde og at hvert enkelt barn er betydningsfuldt. De lærte om farver og perspektiv.

Den voksnes læring: At den bekymring jeg havde fra start om antallet af børn, blev gjort til skamme. De var i stand til at arbejde selvstændigt og hensynsfuldt, selv om de alle var nød til at vente ind imellem. Børnene brugte uopfordret, sangglad og årets bog som inspiration.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores læringsmiljøer understøtter at alle børn får mulighed for at udvikle sproget, så de kan forstå sig selv, hinanden og omverden.

Gennem vores læringsmiljøer og hverdagsrutiner understøtter vi, at børn har mulighed for at udvikle deres sprog, på forskellig måde (det verbale sprog, kropssprog, musiske osv.).

At børnene udvikler nysgerrighed for tegn, symboler, bogstaver og tal. At børnene kan udtrykke sig i fællesskaber.

Vi anvender sprogvurderinger som redskab til at målrette indholdet i læringsmiljøerne.

Mål for pejlemærket sprogindsats-muligheder gennem sprog.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi lærer gennem kroppen. -At kende sin krop og at bruge sin krop. At opleve glæden ved at være i bevægelse og glæden ved at tilegne sig nye færdigheder. Det at opdage og bruge sanserne. Bevægelse og beherskelse af kroppen skaber muligheder for at udforske, afprøve og forstå omverdenen.

Vi har adgang til kunstgræsbanen over LIDL, som ofte benyttes. Bla. Hver fredag, hvor der er boldspil.

Hvert år op mod skolernes motionsdag øver vi op til "Olympiade"

Dig, mig og os 2023

Sammenhæng:

Dig, mig og os er et tilbagevendende tema, som foregår hvert år i september. Temaet har fokus på børnene, deres venner, deres familier og deres nærmeste omgivelser. Temaet foregår i september da det ofte er der, der er startet mange nye børn. I år vil temaet særligt have fokus på familien og det område vi bor i.

Mål:

Alle børn får et større kendskab til sig selv, deres familie og levemåde

Tiltag:

Hver fredag er der fælles samling med fokus på krop, sanser og hvem er jeg sange.

Alle børn skal lave et selvportræt, hvor der er fokus på egne kendetegn

I hele september måned vil der være fokus på aktiviteter der fremmer relationer, selvforståelse og personlig udvikling.

Den kommende storegruppe laver huse til udstillingen

Tomatstuen laver træer til udstillingen

Der vil være rytmik hver torsdag med mellem og mindste gruppen

Tegn:

Vi ser børn der engagerer sig i emnet, f.eks. ved at være deltagende i udarbejdelsen af selvportrættet

Vi hører børnene stille relevante spørgsmål til emnet.

Vi hører børnene tale om , hvem de bor med og hvor de bor

Evaluering:

Teamet er gået godt og alle børn lykkedes med at lave et selvportræt, som nu er udstillet i alrummet. Til ferniseringen, der afsluttede temaet, oplevede vi glade børn, der var spændte og stolte over afsløringen af deres eget portræt, huse og træer.

Vi oplevede også at børnene var optagede af det teaterstykke, som styregruppen lavede som opstart på projektet. Generelt har vi oplevet børn der med begejstring har talt om deres portræt, om sig selv og deres præferencer.

I børnehavergrupperne er der lavet børneinterview, som bliver læst med stor begejstring sammen med deres voksne rundt omkring i huset. Der er arbejdet med "min familie" og brugt udklædningsdukker, så børnene selv har kunnet sammensætte deres familie og fortælle om hvem de er i deres familie.

Hver torsdag har der været rytmik for de mindste, med fokus på kroppen. Der har været stor deltagelse fra børnene.

Vi oplever at målet er nået. Alle børn har selvfølgelig ikke opnået viden om både sig selv, deres familie og levemåde, men alle børn har været deltagende i processen og alle børn har fået et udbytte af deltagelse i det fælles i form af større kendskab sig selv.

Dig, mig og os er et tema der samler os og udstillingen i alrummet er en konstant påmindelse om det fællesskab, der er bidraget til. Målet er et bredt mål da det skal favne bredt i hele huset. Under evalueringen blev det tydeligt at selv om der bliver arbejdet vidt forskelligt, alt efter børnegruppen, så er målet fælles.

De voksne skal huske at man ikke nødvendigvis når alt det der er ideer om, men at man laver det der giver mening for netop den børnegruppe man har.

Overordnet set oplever vi, at temaet har været sjovt, lærerigt og skaber et fællesskab i huset. Børnene har været deltagende og engagementet har været stort.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det at opnå kendskab til verden og naturen omkring os. At få en begyndende forståelse for, viden om og erfaringer med naturen: Årstider (sammenhænge), vejrforhold, planter, dyr, landskaber og elementer. Børnene skal have mulighed for at udforske og eksperimentere i og med naturen. De skal lære at naturen er levende, og at vi skal passe på den.

Vi arbejder med bæredygtighed. F.eks. affaldssorterer vi på stuerne.

Det er en tilbagevendende begivenhed at børnene kommer sammen med deres forældre eller bedsteforældre og planter forskellige planter i vores plantekasser. Børnene er med til at passe deres planter gennem hele sommeren.

Vi har sommerfugleprojekt, hvor vi følger sommerfuglens udvikling fra larve til sommerfugl. Gennem hele sommeren samler vi snegle og små dyr, som studeres.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Villa Valby har mange traditioner hvor vi arbejder med fællesskaber. Gennem traditionerne udvikles børnenes dannelse. Vi har stor fokus på de æstetiske læreprocesser. Det vil sige, at læringen for en stor del foregår gennem sanserne.

Vi har fokus på at give børnene erfaringer med kulturelle oplevelser og oplevelser i og med naturen.

Vores traditioner fremgår af vores årshjul, men her skal nævnes, Lucia, sommerteater, Dig Mig og OS som vigtige tilbagevendende begivenheder.

Dig, mig og os 2023

Sammenhæng:

Dig, mig og os er et tilbagevendende tema, som foregår hvert år i september. Temaet har fokus på børnene, deres venner, deres familier og deres nærmeste omgivelser. Temaet foregår i september da det ofte er der, der er startet mange nye børn. I år vil temaet særligt have fokus på familien og det område vi bor i.

Mål:

Alle børn får et større kendskab til sig selv, deres familie og levemåde

Tiltag:

Hver fredag er der fælles samling med fokus på krop, sanser og hvem er jeg sange.

Alle børn skal lave et selvportræt, hvor der er fokus på egne kendetegn

I hele september måned vil der være fokus på aktiviteter der fremmer relationer, selvforståelse og personlig udvikling.

Den kommende storegruppe laver huse til udstillingen

Tomatstuen laver træer til udstillingen

Der vil være rytmik hver torsdag med mellem og mindste gruppen

Tegn:

Vi ser børn der engagerer sig i emnet, f.eks. ved at være deltagende i udarbejdelsen af selvportrættet

Vi hører børnene stille relevante spørgsmål til emnet.

Vi hører børnene tale om, hvem de bor med og hvor de bor

Evaluerings:

Teamet er gået godt og alle børn lykkedes med at lave et selvportræt, som nu er udstillet i alrummet. Til ferniseringen, der afsluttede temaet, oplevede vi glade børn, der var spændte og stolte over afsløringen af deres eget portræt, huse og træer.

Vi oplevede også at børnene var optagede af det teaterstykke, som styregruppen lavede som opstart på projektet. Generelt har vi oplevet børn der med begejstring har talt om deres portræt, om sig selv og deres præferencer.

I børnehavergrupperne er der lavet børneinterview, som bliver læst med stor begejstring sammen med deres voksne rundt omkring i huset. Der er arbejdet med "min familie" og brugt udklædningsdukke, så børnene selv har kunnet sammensætte deres familie og fortælle om hvem de er i deres familie.

Hver torsdag har der været rytmik for de mindste, med fokus på kroppen. Der har været stor deltagelse fra børnene.

Vi oplever at målet er nået. Alle børn har selvfølgelig ikke opnået viden om både sig selv, deres familie og levemåde, men alle børn har været deltagende i processen og alle børn har fået et udbytte af deltagelse i det fælles i form af større kendskab sig selv.

Dig, mig og os er et tema der samler os og udstillingen i alrummet er en konstant påmindelse om det fællesskab, der er bidraget til. Målet er et bredt mål da det skal favne bredt i hele huset.

Under evalueringen blev det tydeligt at selv om der bliver arbejdet vidt forskelligt, alt efter børnegruppen, så er målet fælles.

De voksne skal huske at man ikke nødvendigvis når alt det der er ideer om, men at man laver det der giver mening for netop den børnegruppe man har.

Overordnet set oplever vi, at temaet har været sjovt, lærerigt og skaber et fællesskab i huset. Børnene har været deltagende og engagementet har været stort.

Sommerteater 2023

Smtte-model: Musik, sang & teater i Villa Valby

SAMMENHÆNG

Musikforløbet *Musik og sang* i institutionen Villa Valby foregår i perioden fra uge 21 til og med uge 27. I denne periode vil klyngens musikpædagog, Emil, komme rundt på alle stuerne i huset samt være en del husets årlige teaterforestilling.

Det fælles musikpædagogiske mål i Villa Valby er at skabe trygge musikalske læringsmiljøer for børn og voksne, hvori vi i fællesskab vil have fokus på *overgangssange, teater og musiklege på legepladsen*.

Ligeledes vil *Musik og sang* også tænkes som et understøttende pædagogisk redskab på stuerne og i teaterugerne, som kan indgå i den store pædagogiske palet af læreplanstemaerne.

Flere af sangene, som vi synger i institutionen på stuerne og i teaterugerne kan findes på Emils Instagram-profil og YouTube.

Især Instagram bruges som et medie, hvor forældre kan følge med i deres børns musikalske hverdag. Find profilerne her:

- **Instagram: musik__emil**
- **YouTube: musikemilvka**

Musikperioden:

På hver stue vil vi have fokus på *overgangssange, musikforløb om formiddagen* samt *musiklege på legepladsen*. Ligeledes vil vi i perioden: fra uge 22 - 24 have fokus på teaterforestillingen: *Da lille Madsens hus blæste væk*.

Plan for musikperioden & teater i Villa Valby

- **Uge 21: Musik og sang på Spirerne**

- **Uge 22: Teater**
- **Uge 23: Teater**
- **Uge 24: Teater (Teaterforestilling d. 16/6).**
- **Uge 25: Musik og sang på Radiserne**
- **Uge 26: Musik og sang på Tomaterne**
- **Uge 27: Musik og sang på Ærterne (Sidste uge)**

Herunder beskrives hvilke mål og resultater vi ønsker at opnå ift. fokusområderne: 1) *overgangssang*, 2) *musikforløb* (på stuerne), 3) *musiklege på legepladsen* samt 4) *teater*.

Mål

1) Målet med overgangs -og mellemrumssangene er at opnå trygge og positive relationer til overgangene. Gennem sangene skabes der tydelige og overskuelige rammer for børnenes mange skift i hverdagen. Disse sange bliver til ritualer, som markerer hverdagens skift, og styrker barnets forståelse af de mange overgange og mellemrum i hverdagens rutiner. Hvis sangene gentages i de samme og bestemte situationer, vil børnene opleve at blive en del af et fællesskab, men også en del af forståelsesrammen i hverdagens mellemrum og overgange.

2) Målet med *musikforløb på stuerne* er at opnå musikalske fællesskaber, glæde og nærvær. På alle stuer vil vi have fokus på leg med instrumenter og sang, og her er det vigtigt at skabe et trygt musikalsk læringsmiljø, hvor børn og voksne er trygge. Det skabes bl.a. ved at følge barnets spor og deltagerstrategier samt ved at lege med instrumenternes lyde og sangstemmen.

3) Musik og bevægelse hænger tæt sammen. Derfor er målet også at skabe glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse gennem sang og musik på *legepladsen*. På legepladsen vil musikkens rytmer og sange bl.a. skabe bevægelsesfællesskaber, og støtte barnets udvikling i *mestring* af kropslige og sanselige indtryk og udtryk. (Se evt. den styrkede pædagogiske læringsplan).

4) Målet med *teater* i Villa Valby er at skabe et læringsmiljø, hvor vi sammen på tværs af stuerne opnår en følelse af fællesskab på tværs af stuerne. For at opnå følelsen af fællesskabet vil vi arbejde i mindre grupper på tværs af stuerne, hvor børnene kan skabe relationer til hinanden og voksne samt gruppens sceneaktiviteter. Årets teaterforestilling handler om årets bog: "Da lille

Madsens hus blæste væk". Bogen bliver gennemarbejdet på stuerne med dialogisk oplæsning. Samtidig vil bogen også bruges som et overgangsredskab "fra institution til hjem", da historien kan findes i programmet *Spell* på flere forskellige sprog.

Med forestillingen fremmer vi også den æstetiske læring i forhold til at forstå bogens indhold. Gennem sang og kropslig udfoldelse vil børnene få kendskab til blæsevejr, forholdsordene *op og ned*, samt ord som grydelapper, hestesko, bamse og BENBRÆKKERBJERGET mv.

I forestillingen vægtes sang og musik højt. Derfor har vi også fokus på sangkvaliteten og virkemidler. Målet med sang og musik i forestillingen er at børnene opnår en fornemmelse af sanges/ordenes rytmer, stemmens lydniveauer samt stemmens fælles lyd.

Det sidste mål i teaterperioden er at opnå et fælles (musikalsk) sprog i børnekulturen. Med udgangspunkt i børnenes interesser og sange ("Gravkoen" og "Stop stop et stoppested"), kan børnene opnå et fælles sprog, hvor både små og store børn kan kommunikere sammen. Med et fælles sprog kan der opstå nye relationer på kryds og tværs af stuerne, og alle børn vil kunne deltage og være en del af børnekulturens mange normer.

Tiltag

Herunder beskrives kort hvilke tiltag og aftaler vi sammen har lavet på hver stue (I musikperioden), samt hvordan teaterugerne ser ud.

På **Spirerstuen** har vi fokus på to overgangssange: *Vaskehænder* og *Halløj, halløj, halløj* (Når børnene går fra legepladsen og ind til garderoben). Samtidig vil vi hver formiddag lege og synge med rasleæg, hvor fokus er: Rytmer, sanser, leg, fællesskab og bevægelse.

*Vi opnår målene (Overgangssang og musikforløb) ved at skabe spændende og legende musikalske læringsmiljøer, hvor de voksne er rollemodeller. Heri er det vigtigt, at børnene sanser musikken på hver sin måde uden diskursen: "rigtig" og "forkert". Ligeledes vil de voksne også synge overgangssangene tydeligt i de aftalte overgange. På denne måde vil børnene på stuerne blive en del af hverdagens fælles forståelsesramme.

På **Radisestuen** har vi fokus på overgangssangene: *Vaskerhænder* og *Dinge-linge-ling* (Rydopsang). Til formiddagene vil vi arbejde med musikaktiviteten: *Det musikalske øre*, hvor *lyd og at lytte* er i fokus. I aktiviteten laver vi små lyttelege, hvor vi øver os i at lytte til os selv og til

hinanden via musik og sang. I sidste ende vil børnene i aktiviteten spille musik sammen på diverse instrumenter.

Vi opnår målene... se under Spirerstuen *

På **Tomatstuen** har vi fokus på overgangssangene: *Vaskerhænder* og *Dinge-linge-ling*.

Til formiddagene vil vi have veksle mellem tre aktiviteter: *Rasleægtsforløb*, *sanseunivers* og *bevægelsessange*. Generelt for disse aktiviteter vil være, at vi arbejder med sanser, så børnene bliver opmærksomme på deres egen krop. Særligt den *taktile*, *visuelle*, *auditive*, *vestibulære*- samt *proprioceptive* sans (bevægelse) vil være i fokus via de musikalske aktiviteter.

Vi opnår målene... se under Spirerstuen *

På **Ærtestuen** har vi fokus på overgangssangene: *Dinge-linge-ling* og *rytmerim* (fra håndvask til samling i det lille rum på stuen).

Til formiddag vil vi ligeledes have fokus på musikaktiviteten: *Det musikalske øre*. Se beskrivelsen under Radisestuen. **Vi opnår målene...** se under Spirerstuen *

På **legepladsen** vil Emil skabe musikalske lege og sanglege hver dag efter frokost. I dette læringsmiljø kan børnene gå fra og til. Samtidig er det også et læringsmiljø, hvor der både er planlagte musikaktiviteter, men også spontane lege og sange som ønskes af børnene.

I **Teaterugerne** vil vi arbejde i tre grupper på tværs af stuerne. I hver gruppe vil vi arbejde med scenografi, bestemte sange/musik og kostumer. Tovholderne for teaterugerne er Gitte, Bojana, Gudrun og Lisa. Herunder beskrives kort gruppernes aktiviteter.

- **Gruppe 1:** Her vil de mindste børn i huset synge udvalgte vers fra sangen: ”Uh, hvor det blæser”, mens børnene laver blæsevejre med hvide sifontørklæder. I denne gruppe vil vi lege med lydniveauer: Hvad sker der, hvis vi synger højt og kraft? Eller hvordan lyder det, når vi vifter forsigtigt med tørklæderne?

ansvarlige voksne: Voksne fra de forskellige stuer

- **Gruppe 2:** Her vil de ældste børn fremsige rimet: ”Kanonkongen Knold”, mens der bliver lavet forskellige rytmer til. Til sidst vil alle børn frembringe spændingsopbyggende lyde, når kanon skal skydes af. Et barn leger kanonkongen og henter kanonen.

I gruppen vil vi have fokus på lydniveauer, stomp og rim / rytmer.

Ansvarlige voksne: Voksne fra de forskellige stuer

Gruppe 3: Her vil de mellemstore børn hejse mad op og synge sangen: ”Gravkoen”. Udvalgte børn vil imens trække ting op i et tov. I gruppen vil vi også synge: ”Stop stop et stoppested (Lotte Kærså)”. Børnene skal ligeledes vælge, hvilken hat de vil have på (fx politihat etc).

I gruppen vil vi have fokus på krop og bevægelse, når børnene trækker i et reb. Her kommer samarbejde og børnefællesskabet også i spil. Sang og leg med ord er også i centrum, når Gravkosangen laves om til ”vi hejser ___ op”.

Ansvarlige voksne: Voksne fra de forskellige stuer

- Emil, klynges musikpædagog, vil stå for musikkens udtryk i grupperne, og for det musikalske udtryk til forestillingen.

Tegn

Ved at se om vi er på rette vej mod målet, er der flere tegn, som er vigtige at holde øje med. Herunder bliver de vigtigste tegn opridset:

- Børnene udforsker og leger med instrumenter.
- Børnene deltager på hver sin måde i de musikalske læringsmiljøer.
- Sang kan høres i institutionen af både børn og voksne.
- Børnene udtrykker bevægelse og rytmer med kroppen til musik og sang.
- Vi kan se, hvordan børnene musicerer sammen, og hvordan samvær og fællesskab kommer til udtryk, når vi leger musik sammen.
- Børn og voksne leger med sproget sammen via sang og musik.
- De voksne er aktive i musikaktiviteterne og tydelige i overgangene.
- Børnene forstår sangene i overgangene og mellemrummene.
- Børnene tilegner sig et større og fælles sangrepertoire på tværs af institutionen.
- Børnene er aktive, glade og bruger deres krop til musik på legepladsen.
- Sangene fra teateret høres i børnenes lege.
- Vi kan se og høre, hvordan børnene aktivt synger sammen på legepladsen (teater).

Evaluering

Evalueringen vil foregå løbende med de voksne samt leder i institutionen. Det er vigtigt at kommunikationen er tydelig ift. hvordan *Musik, sang & teater* forløber sig: Hvordan oplever vi teaterperioden? Skaber musik og teater fællesskab? Synger de voksne tydeligt i overgangene? Hvordan musicerer børnene i musikforløbet? I hvilken sammenhæng er musik og sang blevet tydeligere på stuen? Hvordan kan musik og sang bruges som et pædagogisk værktøj i hverdagen?

Det kan også tydeligt ses på børnene i fx *overgangssangene* eller *musikforløbet* fungerer godt. Med smil, kropslig bevægelse og sang er børnene vigtige indikatorer på, om vi er på rette vej mod målet.

Generelle spørgsmål til evaluering af musikprojektet:

- Hvilke sange er gode i overgangene? Skal der arbejdes med flere eller færre?
- Er der sange som fungerer bedre end andre på legepladsen? Og hvilke?
- Hvordan skabes der et legende læringsmiljø, hvor musikinstrumenter bliver en naturlig del i stuens hverdag? Kan fx rasleæg blive en del af stuens ”legetøj”?
- Er musikinstrumenterne let tilgængelige for børn og voksne, eller skal instrumenternes plads omtænkes på stuen/institutionen?
- Hvilke sange skaber samvær?
- Hvilke sange og lege giver mening at arbejde videre med til musikforløbet?
- I hvilke sammenhænge kan *musik og sang* blive et understøttende pædagogisk redskab?
- Vil musikmaterialet inspirere til mere leg af musik på stuerne, og kan det videreudvikles?
- Hvordan sikrer vi at *sang og musik* forankres i pædagogikken og i huset fremover?
- Hvilke erfaringer tager vi med os til næste år ift. teateret?
- Hvilke udfordringer og positive elementer tager vi med os ift. teaterforestillingen?

- Hvilke reaktioner har vi fået fra børnene og forældrene ift. teaterforestillingen?
- Hvilke fordele er der ved at arbejde med årets bog kontra temaer ift. teaterforestillingen?

■

Sommerteater 2022

SMTTE-Sommerteater

Sammenhæng

Vi ønsker at arbejde fokuseret med udvikling af vores "Sangglad-profil".

Sommerteateret er vigtigt for institutionens oplevelse af fællesskab og sammenhold, både for børn og voksne. I teateret vil børnene opleve, at de hver især har en betydningsfuld rolle i det fælles projekt.

I teateret har børnene mulighed for at udvikle en stor variation af kompetencer, da det giver mulighed for deltagelse på mange forskellige niveauer. Teateret tager udgangspunkt i noget genkendeligt for børnene, både fra institutionen og fra "verden udenfor", altså noget som de er optaget af, og som giver mening for dem.

Mål

- *Vi ønsker at præsentere børnene for kvalitet i musik og sang.*
- *Vi ønsker at børnene skal videreudvikle der kompetencer i forhold til musik, sang, puls og rytme.*
- *Vi ønsker at opnå et styrket fællesskab på tværs af stuerne,*
- *Vi ønsker at børn og voksne udvikler tættere relationer på kryds og tværs af huset.*
- *Vi ønsker at tilrettelægge teatret sådan, at alle børn får mulighed for at blive set og anerkendt på baggrund af deres forskellige forudsætninger og kompetencer.*
- *Børnene oplever at de har indflydelse på og medbestemmelse, i forhold til deres deltagelse.*
- *Børnene er medskabende i forhold til indhold og kulisser, og for herved styrket både engagement og ejerskab.*
- *Børnene opnår en forståelse for teaterstykket som helhed, og oplever rollerne som aktør og tilskuer.*

Tiltag

- *Vi arbejder med teater i 3 uger, og slutter af med at vise teaterstykket for Kongehuset ved en forpremiere, og endelig for familierne ved sommerfesten dagen efter.*
- *Vi tager udgangspunkt i de sange som børnene kender fra "sangglad" og udvikler rytme, bevægelse, puls og varieret stemmebrug på den baggrund.*
- *Vi mødes dagligt til fælles opvarmning og gruppefordeling.*
- *Sidst i forløbet øver vi sammen et par gange, og sidste dag inden forpremiere, øver vi med kostumer.*
- *Børnene viser deres scener for hinanden.*
- *Børnene hjælper hinanden med at synge kor i alle scener.*
- *Styregruppen består af en repræsentant fra hver stue.*
- *Styregruppen udarbejder forslag til tema og indhold.*
- *Styregruppen udarbejder herefter en beskrivelse af scenerne med fordeling af voksne.*
- *Styregruppen har ansvar for intro til børnene, og for den daglige samling og orientering til de forskellige grupper.*
- *Overordnet er temaet en sørøverrejse til forskellige øer, nemlig sommerfugleøen, elverøen og danseøen. Stykket afsluttes med en fællessang og et ekstranummer.*
- *Vi arrangerer en skattejagt under forløbet, for at styrke forståelsen af temaet.*

Tegn

- *Børnene viser engagement, også når der ikke øves.*
- *Børnene spørger uopfordret til hvad teatret handler om.*

- *Børnene synger sangene, både i institutionen og hjemme.*
- *Børnene virker glæde og stolthed for deres roller og ved deres deltagelse.*
- *Der opstår nye venskaber mellem børnene.*
- *Børnene henvender sig oftere med navn til voksne fra andre stuer, og er trygge herved.*
- *De voksne lærer flere forældre bedre at kende, når der videregives informationer om forløbet.*

Evaluerings:

Teateret har været en succes. Børnene har været deltagende i forestillingen og i processen. Nogle børn, hvor vores forventning var de slet ikke har ville deltage, deltog i høj grad i processen. De fleste deltog i vores forpremiere for naboinstitutionen og til Premiere for forældrene. De der ikke gjorde, fik tildelt en rolle som publikum, som de tog meget seriøst og klappede af deres venner.

Vi har set børn der spontant er brudt ud i sang, det har været godt, at børnene havde lidt kendskab til sangene på forhånd og kendte til de forskellige teknikker fra sangglad.

Børnene har virkelig sunget meget og ikke kun den sang der hørte til deres gruppe. f.eks. oplevede en kollega at et børnehavn barn ved at blive hentet, ude på cykelstien siger hun til sin far ” vil du høre jeg kan synge Hør den lille stær”, hun synger den imens de cykler afsted.

Selv de små vuggestuebørn der ikke deltog i teateret, har sunget med på den afsluttende sang ” Vi er Villa Valby”.

Generelt har vi oplevet at teateret har spredt glæde iblandt børnene. Det har været passende med 2,5 uge til projektet så det ikke bliver for lang en periode, men at der samtidig er tid til teaterleg og kreative forberedelser. Til næste gang er det en fordel at forventningsafstemme i personalegruppen, så alle har et klart billede af hvad de 2,5 uge skal udfyldes med. Endvidere oplevede flere at der skulle være lidt forberedelsestid i de små grupper. Der er blevet forslået at vi bruger noget af vores stuemøder op til sommerfesten på det.

Som skrevet har vi oplevet at teateret har skabt glæde og en forventning om noget spændende skulle ske. Vi har set relationer der styrkes. To børn fra basisgruppen har deltaget meget engageret. Det ene barn tør normalt ikke tale alene i grupper, men valgte under en øvelse af synge solo. Det andet barn, der normalt ikke orienterer sig ud af basisgruppen, har fået en ven fra nabostuen. De fik øje på hinanden i teateret og har siden opbygget relationen. Det er netop noget af det vi ser teateret kan, skabe relationer og rykke ved grænser. Dog skal det tilføjes at teateret ikke er for alle, en lille gruppe børn var på legepladsen eller deltog mere perifært, men det skaber vi også plads til. Nogle gange springer de lidt frem og tilbage. En dreng havde bestemt han ikke ville deltage, han havde observeret og holdt sig på afstand det meste af tiden, men på dagen ville han deltage som giraf i den gruppe der sang Giraffen gumle. Han var meget stolt efterfølgende.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi veksler i dagligdagen mellem fælles aktiviteter i hele institutionen og aktiviteter på stuerne. Aktiviteterne udspringer og tilrettelægges naturligvis på baggrund af vores faglige teoretiske viden, dataindsamlinger (TOPI, sprogvurderinger, observationer, KIDS osv.) og praktiske erfaringer.

Når vi laver aktivitetsplan en gang om året, udvælger vi nogle temaer, som hænger sammen med lærerplaner, seneste KIDS vurdering (se indledningen) og tilsyn, som vi vælger at gå i dybden med.

Det helt overordnede mål med de fælles temaer er at fremme inklusion, børnefællesskaber og at styrke relationerne blandt børn og voksne i hele huset.

Vi bestræber os på at formidle emnet/temaet med en faglig begrundelse til forældrene.

Efter afviklingen af temaet, evalueres der i de enkelte grupper, der samles op og evalueres i udvalget, og endelig evalueres der på personalemøder.

Vi sikrer os at de gode erfaringer fra temaet bliver skrevet ned, så de kan medvirke som erfaringsgrundlag og inspiration til kommende temaer.

Derudover har de enkelte stuer ansvaret for at lave løbende evalueringer af rutiner og hverdagssituationer.

Alle i personalegruppen er fortrolige med SMTTE

På alle personalemøder har vi en praksisfortælling, som en gruppe fremlægger. Vi arbejder med reflekterende team. Fortællingen tager sit udspring i det tema/emne/problematik, som vi er optagede af lige nu. Under vores kompetenceforløb, har vi ikke haft praksisfortællinger på personalemødet, men det genoptages så snart det er muligt.

Formålet med evalueringen, vil være forskelligt fra hvert emne/tema/børnegruppe/voksen osv.

Dokumentationen er vores praksisfortællinger, som altid har fokus på læringsmiljø og hvor den fælles refleksion foregår på personalemøderne.

Analysen:

- Børneperspektiv
- Struktur
- Læreplan
- Proces
- Hvad vil vi justere i læringsmiljøet?

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Da vi har arbejdet på en anden måde i forbindelse med kompetenceudviklingen, har der ikke været så mange praksisfortællinger på vores personalemøder (som tidligere beskrevet) - til gengæld er der blevet arbejdet med at analysere vores læringsmiljø ud fra Nordals model omkring opretholdende faktorer. Personalegruppen har været i to grupper, som har sat sig fælles mål og fælles tiltag, som de evaluerer på løbende.

Vi har løbende det fælles pædagogiske grundlag oppe i personalegruppen, så det fortsat er en fælles integreret del af vores arbejde.

Når vi arbejder med praksisfortællinger, lægger det op til det læreplanstema vi har fokus på, netop i den periode (lige nu er det Leg og eksperimenterende virksomhed). Vi anvender metoden reflekterende team, som giver os mulighed for at udvikle på den pædagogiske praksis i fællesskab. Det sikrer fælles forståelse for sammenhængen mellem teori og praksis. Enkelte praksisfortællinger vil blive lagt i læreplanen som eksempler.

Et eksempel på en praksisfortælling under temaet leg og eksperimenterende virksomhed:

Praksisfortælling 30/8 2022 – Leg på stuen

Det er en fredag morgen og klokken er 7.30 En voksen fra stuen kommer samtidig med et barn fra stuen. Da mor til barnet er gået, hjælper barnet den voksne med at åbne stuen. Så blev det næste barn afleveret af sin mor. Den voksne spørger de to børn om, hvad de har lyst til at lave. Det ene barn siger bane og den voksne spørger om det er bilbanen. Nej, dyrebane svarer barnet. Den voksne bygger en bane med de to børn i dublo og det ene barn henter kurven med dyrene på række. To superhelte bliver hentet, de skal passe dyrene. Det ene barn siger, at dyrene skal have mad og vand. Den voksne foreslår at de laver en ø med træer. På badeværelset henter de tomme toiletruller og laver træer med silkepapir som krone. Så maler de en æske blå, så det forestiller vand.

Legen har nu været i gang i næsten en time. Den voksne sidder ved siden af og er stadig med i legen. Flere børn er kommet til og den voksne må hjælpe dem med at få sagt farvel til deres forældre. Der er et barn der har svært ved at få sagt farvel til sin far. Den voksne foreslår at barnet kan være med i legen. Den voksne siger at der mangler en krokodille i legen og om ikke hun vil gå ind på den anden stue og hente en. Barnet henter krokodillen sammen med sin far. Herefter går far og barnet er nu med i legen. Krokodillen spiser de andre dyr på banen. Legen fortsætter indtil samling kl. 9.30, med stadig flere børn.

- *Børneperspektiv: Barn/barn, barn/voksen,*
- *Struktur: Beskyttelse af leg, barnets spor, den voksne bliver længe i legen og understøtter den*
- *Læreplan: science, sociale relationer*
- *Proces:*
- *Hvad vil vi justere i læringsmiljøet?: Sørge for at skabe rum i rummet, som giver mulighed for at frede leg*

Mål for pejlemærket refleksion og metodik:

Alle er fortrolige med SMTTE. Vi arbejder systematisk med evalueringer, som praksisfortællinger og som en del af vores måde at arbejde på, både i planlægningsfasen og i selve udførelsen af temaer, aktiviteter og hverdags rutiner.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC